

Innst. O. nr. 103

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra familie- og kulturkomiteen

Ot.prp. nr. 57 (2007–2008)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i barnehageloven (finansiering av ikke-kommunale barnehager)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning og sammendrag

Regjeringen har som mål å innlemme øremerkede statstilskudd til barnehager i rammetilskuddet til kommunene. Departementet foreslår endringer i finansieringen av ikke-kommunale barnehager etter at barnehagesektoren har blitt rammefinansiert. Rammefinansiering er en forutsetning for forslaget, og endringene kan først tre i kraft ved innlemmingstidspunktet.

Kommunen har fått tilført store myndighetsoppgaver i barnehagesektoren de siste årene, bl.a. plikt til å skaffe tilstrekkelig med barnehageplasser til barn under opplæringspliktig alder og en finansieringsplikt overfor de ikke-kommunale barnehagene i kommunen. Når statstilskudd til barnehager innlemmes i rammetilskuddet til kommunene, vil kommunene få et helhetlig ansvar for sektoren. Både staten og kommunene vil ha en sterk og legitim interesse i å sikre en balansert utbygging og dermed en effektiv bruk av de økonomiske ressursene.

Departementet foreslår at kommunen får økonomisk ansvar for barnehagesektoren gjennom rammefinansiering fra 2011. Kommunene får dermed et helhetlig ansvar for barnehagesektoren. Rammefinansiering innebærer at kommunene gjennom inntektssystemet får tildelt statlig rammetilskudd basert på objektive kriterier. For å sikre de ikke-kommunale barnehagenes videre drift foreslår departementet at kommunen skal ha en finansieringsplikt overfor ek-

sisterende ikke-kommunale barnehager. Nærmere regler for finansiering av de ikke-kommunale barnehagene foreslås fastsatt i lokale forskrifter utformet av den enkelte kommune. Departementet foreslår videre at nyetablerte barnehager ikke automatisk skal ha rett på finansiering. Departementet foreslår at kommunen skal gis kompetanse til å vurdere om barnehager som etableres etter innlemming av barnehagetilskuddene i kommuneramma skal finansieres. Det foreslås at kommunen gis et fritt skjønn i denne vurderingen.

1.2 Rammefinansiering

1.2.1 Innledning

Regjeringen har lagt til grunn at inntil full dekning er nådd skal det fortsatt være øremerkede statstilskudd. Videre har Regjeringen som mål at kommunesektoren i all hovedsak skal være rammefinansiert.

Rammefinansiering av barnehagesektoren er bakgrunnen for forslagene om endringer i barnehageloven om finansiering av ikke-kommunale barnehager.

1.2.2 Rammefinansiering av barnehagesektoren

Rammefinansiering av barnehagesektoren har vært et politisk mål i flere år.

Rammefinansiering av barnehagesektoren innebærer at kommunene får et helhetlig finansieringsansvar for barnehagene. Kommunene vil i all hovedsak få tildelt midler til barnehageformål gjennom inntektssystemet i stedet for ved direkte statlige tilskudd. Staten vil ikke ha direkte innflytelse på ressursbruken i barnehagene i den enkelte kommune, og statlig styring må skje gjennom lov og forskrift.

Innlemming av de øremerkede tilskuddene til barnehager i inntektssystemet vil innebære at midlene blir fordelt etter objektive kriterier framfor etter

faktisk aktivitetsnivå. Dette innebærer at midlene skal fordeles mellom kommunene på en måte som ivaretar forskjellene i kommunenes utgiftsbehov til barnehager.

1.2.3 Departementets vurdering etter høringen

Departementet foreslår innlemming av barnehagetilskudd i rammen til kommunene fra 1. januar 2011. Innlemming av statlige øremerkede barnehagetilskudd i kommunenes rammetilskudd er en stor administrativ og økonomisk omlegging for kommunene. De fleste kommunene og de største organisasjonene ønsker innlemming av barnehagetilskudd. Hovedvekten av disse har imidlertid uttrykt viktigheten av at det er full barnehagedekning først og at dette er finansiert av staten. Mange av disse høringsinstansene er også skeptiske til innlemming allerede fra 2009 fordi konsekvensene av innlemming ennå ikke er utredet (knyttet til utarbeidelse av barnehagenøkelen og omfordelingseffekter av fordeling av midler etter denne nøkkelen). Mange har også uttalt at hele barnehagereformen (økonomisk likeverdig behandling og redusert maksimalpris) må være gjennomført før innlemming skjer.

Departementet støtter høringsinstansenes syn på at full barnehagedekning må være innfridd før innlemming skjer. Videre bør kommunene få presentert konsekvensene av innlemming og få tid til å forberede seg på nytt finansieringssystem. Dette innebærer bl.a. at de må ha tid til å utarbeide de kommunale forskriftene som skal ligge til grunn for utmåling av tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene.

1.3 Finansiering av ikke-kommunale barnehager

1.3.1 Innledning

Regjeringen tar sikte på at barnehagesektoren rammefinansieres fra 2011. Dette innebærer at dagens statlige tilskudd går inn i rammetilskuddet til kommunene, og at finansieringen av de ikke-kommunale barnehagene vil skje over kommunenes egne budsjetter. Endringene i finansieringssystemet for sektoren krever endringer i regelverket.

1.3.2 Forslaget som ble fremmet i høringsnotatet

En forutsetning som ble lagt til grunn i høringen, er at barnehagesektoren skal rammefinansieres. Etter at rammefinansiering inntreffer, vil det være kommunen som har det helhetlige finansieringsansvaret både for de kommunale og de ikke-kommunale barnehagene i sin kommune.

Gitt premisset om rammefinansiering av sektoren, ble det i høringsnotatet foreslått to alternativer for kommunens finansiering av ikke-kommunale

barnehager (finansieringsordning) og to alternativer for kommunenes kompetanse til å vurdere hvorvidt nye ikke-kommunale barnehager skal ha rett til kommunalt tilskudd eller ikke (kommunal skjønnskompetanse). I forbindelse med finansieringen av barnehagene har man til nå hatt et skille mellom offentlige og private barnehager. Departementet mener at det i forbindelse med innføring av et nytt finansieringssystem er mer hensiktsmessig å dele barnehagene inn i benevnelsene kommunale og ikke-kommunale barnehager. Sykehusbarnehagene vil komme inn under benevnelsen ikke-kommunale barnehager.

1.3.2.1 Kommunal finansieringsplikt

Kommunene har etter gjeldende rett en finansieringsplikt overfor ikke-kommunale barnehager gjennom forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlig tilskudd. I forbindelse med overgang til rammefinansiering av barnehagesektoren foreslo departementet at kommunen bør pålegges en plikt til å finansiere eksisterende godkjente ikke-kommunale barnehager. Bakgrunnen er at forskriften om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd ble foreslått opphevet når rammefinansiering av sektoren inntreffer. Med eksisterende godkjente ikke-kommunale barnehager mener departementet de barnehagene som har søkt om godkjenning senest i løpet av 2009 og som følge av søknaden har fått godkjenning, jf. barnehageloven §§ 10 og 11. Det samme vil gjelde for barnehager som tilbyr faste plasser i midlertidige lokaler senest i løpet av 2009. Alle eksisterende godkjente ikke-kommunale barnehager i kommunen vil etter at statlige tilskudd er innlemmet i rammetilskuddet til kommunene, fremdeles ha en lovfestet rett til kommunalt tilskudd.

Den frie etableringsretten for barnehager ble foreslått videreført. I den sammenheng var det naturlig å vurdere om nye godkjente ikke-kommunale barnehager fremdeles automatisk skal ha krav på kommunalt tilskudd. Når kommunen får det helhetlige ansvaret for barnehagesektoren i sin kommune, bør den gis et verktøy for å tilpasse sektoren i tråd med brukernes ønsker og behov. Departementet mente det er hensiktsmessig at kommunene gis kompetanse til å vurdere om nye ikke-kommunale barnehager skal få kommunalt tilskudd.

Departementet foreslo derfor at kommunen gis en skjønnsmessig adgang til å vurdere om ikke-kommunale barnehager som søker om godkjenning etter 2009, skal motta kommunalt tilskudd. Dette innebærer at ikke-kommunale barnehager som etableres etter 2009, ikke vil ha en lovfestet rett til kommunalt tilskudd.

Departementet vurderte to alternativer for hvor sterk en slik skjønnsmessig kompetanse for kommu-

nen skal være. Det første alternativet var å gi kommunen fritt skjønn til å bestemme om barnehagen skal gis finansiering eller ikke. Det andre alternativet var at kommunen gis et begrenset kommunalt skjønn til å bestemme om barnehagen skal gis finansiering eller ikke.

1.3.2.2 KOMMUNAL SKJØNNSKOMPETANSE

Godkjente barnehager som kommunen fatter vedtak om å finansiere, vil som følge av vedtaket få rett til kommunalt tilskudd. Barnehagen får rett til tilskudd etter de fastsatte reglene om finansiering av ikke-kommunale barnehager. Det innebærer at når en rett til finansiering gis, får kommunen en tilsvarende plikt til å finansiere barnehagen på lik linje med de eksisterende barnehagene. Kommunens skjønnskompetanse omfatter en vurdering på søknadstidspunktet. Kommuner som i framtiden opplever en nedgang i behovet for barnehageplasser, vil kunne oppleve å finansiere både kommunale og ikke-kommunale barnehager i større utstrekning enn nødvendig. Den foreslåtte skjønnskompetansen omfatter således ikke en rett til å gripe inn og styre det etablerte ikke-kommunale barnehagetilbudet.

1.3.2.2.1 Fritt kommunalt skjønn – alternativ 1

En mulighet er å gi kommunen anledning til, etter en nærmere skjønsmessig vurdering, å avgjøre selv hvorvidt barnehagen skal gis finansiering eller ikke. Ved valg av denne løsningen får kommunen stor frihet til å bestemme hvilke barnehager som skal gis kommunalt tilskudd.

Med dette menes at loven verken setter faste betingelser eller angir hvilke hensyn som skal tillegges vekt ved avgjørelsen av søknaden, utover kravet om at barnehagen må være godkjent, jf. §§ 10 og 11. Det vil da være opp til kommunens frie skjønn hvorvidt finansiering skal gis eller ikke. Kommunene kan si nei til enhver søknad om finansiering der barnehagen har ført til overetablering av barnehageplasser i kommunen.

Det er flere hensyn som taler for fritt kommunalt skjønn. Blant annet vil kommunen ha behov for å styre tilbudet ut ifra demografiske forhold, fødselstall og lignende. Dersom kommunen gis mulighet for en helhetlig vurdering i finansieringsprosessen, vil kommunenes muligheter til å tilpasse kommunens totale barnehagetilbud til befolkningens ønsker og behov øke.

Ved et fritt skjønn er det viktig at kommunen er bevisst sin dobbeltrolle som eier og myndighet og ikke lar eierrollen påvirke vurderingene og hindre oppstart av barnehagetilbud i tråd med brukernes ønsker og behov, som på sikt kan gå ut over mangfoldet i barnehagetilbudet i kommunen.

1.3.2.2.2 Begrenset kommunalt skjønn – alternativ 2

Det andre alternativet er å gi nyetablerte barnehager rett til tilskudd dersom finansiering av barnehagen ikke vil medføre vesentlige negative følger for det øvrige barnehagetilbudet i kommunen. Kommunen må foreta en skjønsmessig vurdering på bakgrunn av faste kriterier for vurderingen av tilskuddsøknadene. Lovens bestemmelse om finansiering av ikke-kommunale barnehager som søker om godkjenning etter 2009, vil da angi hvilke hensyn som skal tillegges vekt ved avgjørelsen.

Begrenset kommunalt skjønn kan reguleres slik at kommunens vurdering av søknaden skal legge vekt på følgene for det eksisterende barnehagetilbudet i kommunen. Departementet kan legge føringer for hva som skal til før en søknad om finansiering kan bli avslått på grunn av negative følger for det samlede og eksisterende barnehagetilbudet i kommunen. Dette vil gjøre kommunens vurderinger enklere. Vurderingen bør ta utgangspunkt i at en eventuell finansiering må medføre problemer for kommunens samlede barnehagetilbud som vesentlig overstiger de utfordringer som barnehagemyndigheten vanligvis har i dimensjonering og finansiering av sine plikter etter barnehageloven med forskrifter. Implisitt i vesentlighetsvurderingen ligger en antagelse om at drift av barnehager vil føre til et omtrent tilsvarende frafall i søkingen til allerede etablerte barnehager som er finansiert av stat og kommune. Den nyetablerte barnehagen som søker finansiering er altså etterspurt blant brukerne, og finansieringen innebærer i utgangspunktet ikke noen vesentlig samlet merkostnad i kommunen. Relevante momenter for å avslå søknaden kan da være om finansieringen av en ny barnehage medfører en urimelig kostnadskrevenende barnehagestruktur eller fører til at enkelte barnehagetilbud ikke lenger kan tilbys i nødvendig utstrekning, slik at mangfoldet i tilbudet reduseres betydelig.

Enkelte kommuner (og andre aktører) ser på kommunens dobbeltrolle som barnehageeier og barnehagemyndighet som utfordrende. En regulering med begrenset kommunalt skjønn vil kunne bidra til å redusere risikoen for at kommunenes dobbeltrolle påvirker utfallet av søknaden.

1.3.2.3 FINANSIERINGSORDNING

Departementet vurderte to alternativer for kommunal finansiering av ikke-kommunale barnehager. Alternativene vil gjelde eksisterende ikke-kommunale barnehager og de barnehagene kommunen fatter vedtak om at skal finansieres av kommunen. Det ene alternativet innebærer at det ikke gis detaljerte regler for beregning av det kommunale tilskuddet. Kommunene får imidlertid en plikt til å utforme lokale forskrifter for tilskudd til ikke-kommunale barnehager i

sin kommune. Det andre alternativet innebærer statlig regulering av finansieringsnivå i loven.

1.3.2.3.1 Lokale forskrifter – alternativ 1

I dette alternativet vil den kommunale finansieringsplikten forankres i et kommunalt utformet regelverk. Forskriftene må gjelde eksisterende ikke-kommunale barnehager og de barnehagene kommunen fatter vedtak om at skal motta kommunalt tilskudd, jf. forslaget til ny § 14 andre ledd i barnehageloven.

De lokale forskriftene skal inneholde regler om utmåling av tilskudd, søknadsprosedyrer, klageadgang, revisjon og de rutiner og regler som er fastsatt for å unngå overkompensasjon og sikre tilbakebetaling av eventuell overkompensasjon. De ikke-kommunale barnehagene kan da i forskriftene finne informasjon om sin rettsstilling. Departementet foreslo at det bør framgå av lovbestemmelsen et krav om at de lokale reglene om kommunalt tilskudd skal sikre overholdelse av de til enhver tid fastsatte regler om foreldrebetaling og et godt kvalitativt barnehagetilbud i kommunen, i tråd med gjeldende lover og regelverk.

Kommunal finansieringsplikt i samsvar med de krav som framgår av forslag til ny lovbestemmelse, vil sikre at det utformes regler som fører til lik behandling av de ikke-kommunale barnehagene innen samme kommune. Selvbestemmelse åpner for at forskjeller mellom kommunene i finansieringen av ikke-kommunale barnehager kan forekomme. Forskriften om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd oppheves. Dette innebærer at kravene om at kommunen skal sørge for kostnadsdekning og minimumsforpliktelsen om 85 pst. av det kommunens egne barnehager i gjennomsnitt mottar i offentlig tilskudd opphører. Tilsvarende oppheves kravet om å begrense tilskuddet til maksimum det samme som kommunenes egne barnehager mottar.

1.3.2.3.2 Utarbeidelse av lokale forskrifter

Lokalt utformede forskrifter innebærer at staten ikke gir detaljerte regler for hvordan tilskudd til ikke-kommunale barnehager skal beregnes, men gir kommunene ved lov en plikt til å utarbeide regler for tilskudd til ikke-kommunale barnehager i sin kommune.

Flere kommuner velger i dag å lage egne ordninger innenfor den gjeldende forskriften om likeverdig behandling om utmåling av kommunalt tilskudd. Bakgrunnen for at noen kommuner i dag velger å lage egne ordninger innenfor gjeldende forskrift, er behovet for et enklere system og en forberedelse til innføringen av rammefinansiering.

Kommunen har som lokal barnehagemyndighet det overordnede ansvaret for at barnehagetilbudet i kommunen er godt og i samsvar med brukernes behov. For å kunne oppfylle sine forpliktelser etter barnehageloven vil kommunen være avhengig av å etablere et nært samarbeid med private aktører. Departementet mener et nært samarbeid mellom partene er avgjørende for å få et samlet godt, mangfoldig og tilpasset barnehagetilbud.

1.3.2.3.3 Krav til de lokale forskriftene

Dette alternativet vil innebære en lovfestet plikt for kommunen til å fastsette regler for kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som både skal sikre overholdelse av de til enhver tid fastsatte regler om foreldrebetaling, og sikre et godt kvalitativt barnehagetilbud i kommunen i tråd med gjeldende lover og regelverk. Innholdet i de lokale forskriftene må følge opp de krav som framgår av lovteksten. På denne måten vil de overordnede nasjonale mål for barnehagesektoren sikres. Departementet mener at felles nasjonale mål til en viss grad vil sikre likebehandling av ikke-kommunale barnehager.

Departementet mener at sentrale føringer i lovteksten om at forskrifter for kommunalt tilskudd skal sikre et godt kvalitativt barnehagetilbud i kommunen i tråd med gjeldende lover og regelverk og sikre reglene om foreldrebetaling, vil bidra til å understreke kommunens finansieringsansvar overfor ikke-kommunale barnehager.

Også etter innføring av rammefinansiering av barnehagesektoren kan det være aktuelt for kommunen å forvalte eventuelle statlige øremerkede tilskudd. Barnehageloven § 8 sjette ledd ble foreslått videreført, men endres slik at det tydeliggjøres hvilke tilskudd kommunen skal forvalte.

Dersom kommunens finansieringsplikt innebærer at de lokale forskriftene utarbeides av kommunen, betyr det at eventuelle regler om avkortning av kommunalt tilskudd bestemmes av den enkelte kommune. Dersom dette alternativet lovfestes, finner departementet det nødvendig å innta i § 8 at kommunen ikke skal kunne avkorte det kommunale tilskuddet som følge av et eventuelt statlig øremerket tilskudd. Kommunens tilskudd skal dekke de ikke-kommunale barnehagenes kostnader ved barnehagedriften. Kommunen kan også yte tilskudd til bygging av barnehager. Et eventuelt statlig øremerket tilskudd gis vanligvis i forbindelse med tiltak for å oppnå et nærmere bestemt mål. Kommunen kan ikke avkorte tilskudd til ordinær drift med den konsekvens at tilskuddet fra staten ikke nyttes etter formålet.

Departementet vurderte om det skal foreslås ytterligere føringer i lovteksten. Statlige føringer for innholdet i de lokale forskriftene kan bidra til mer ensartet behandling av ikke-kommunale barnehager

mellom ulike kommuner. Departementet foreslo derfor å gi føringer for å sikre og tydeliggjøre de private barnehagenes rettsikkerhet. Det ble foreslått at de kommunale forskriftene skal gi klare og tydelige regler for hvordan kommunalt tilskudd til den enkelte barnehage skal beregnes, gi klagerett for barnehagen og bestemmelser om søknadsprosedyrer samt revisjon, og de rutiner og regler som er fastsatt for å unngå overkompensasjon og sikre tilbakebetaling av eventuell overkompensasjon.

1.3.2.3.4 Statlig regulering av finansieringsplikten – alternativ 2

Som alternativ 2 foreslo departementet at det fastsettes i lov at ikke-kommunale barnehager får krav på en gitt prosentsats av beløpet tilsvarende det barnehager eid av kommunen i gjennomsnitt mottar i kommunal finansiering.

En slik finansieringsordning sikrer de ikke-kommunale barnehagene en minimumsfinansiering. Samtidig innebærer det et ensartet prinsipp for tilskudd til ikke-kommunale barnehager i hele landet. Tilskuddsbeløpene mellom kommunene vil fortsatt variere siden kostnadssituasjonen varierer mellom kommuner, men innad i kommunen blir alle ikke-kommunale barnehager behandlet likt i forhold til det kommunale tilskuddet.

Dette alternativet vil imidlertid føre til at noen ikke-kommunale barnehager ikke får dekket sine kostnader på dagens nivå.

1.3.2.3.5 Fastsetting av prosentsats

Barnehagetilbud er en kommunal tjeneste, og departementet vurderte det derfor som mest hensiktsmessig med en bestemmelse som gir ikke-kommunale barnehager rett til en andel av den enkelte kommunes egen finansiering av barnehagene.

Departementet får årlig gjennomført en analyse av kostnadene i barnehagesektoren basert på en utvalgsundersøkelse. Foreløpige anslag basert på dette tallmaterialet viser at med de offentlige midlene som er i sektoren i dag (basert på 2006-tall), vil en prosentsats for tilskudd til ordinære ikke-kommunale barnehager kunne settes til 88 pst. av det kommunens egne barnehager mottar i kommunalt tilskudd.

1.3.2.4 EØS-AVTALENS REGLER OM OFFENTLIG STØTTE

Finansieringsordningene som redegjort for over, vil kunne anses som en ny finansieringsordning og dermed måtte vurderes i forhold til EØS-avtalens regler om offentlig støtte.

Det er usikkert om støtten til ikke-kommunale barnehager etter den nye finansieringsordningen faller inn under forbudet mot konkurransevridende støtte i EØS-avtalen art 61 (1).

Det er flere sentrale momenter som må oppfylles for at ordningen skal være i tråd med reglene om offentlig støtte. For det første må det sikres at pengene brukes i samsvar med formålet, dvs. kommer barna (samfunnsinteressen) til gode. Videre må det sørges for at det ikke skjer en overkompensasjon, dvs. at støttebeløpet er større enn det som er nødvendig for barnehagetjenestene. Eierne kan dog ha en rimelig fortjeneste uten at det regnes for overkompensasjon. Det skal heller ikke være noen kryssubsidiering, dvs. at støtte til barnehagedrift brukes til annen virksomhet eieren måtte drive med. Barnehageeiere som også driver med annet enn støtteberettiget barnehage, må holde de to delene regnskapsmessig atskilt. Videre må det ikke skje forskjellsbehandling mellom de ikke-kommunale barnehagene. Objektive, ikke-diskriminerende og etterprøvbare kriterier for beregning og utbetaling av kommunalt tilskudd bør fastsettes.

Kunnskapsdepartementet mener at forutsetningene i unntaket etter kommisjonsvedtak 2005/842/EC vil foreligge for alternativ 1.

For alternativ 2 vil det kunne bli en utfordring å sørge for at det ikke skjer en overkompensasjon, dvs. at støttebeløpet ikke er større enn det som er nødvendig for å utføre barnehagetjenestene. Dette vil imidlertid avhenge av nivået på tilskuddet. Eierne kan dog ha en rimelig fortjeneste uten at det regnes for overkompensasjon. Det kan også bli utfordrende å sikre at pengene brukes i samsvar med formålet (kommer barna til gode) og kontrollere at det ikke skjer kryssubsidiering, dvs. at støtte til barnehagedrift brukes til annen virksomhet eieren måtte drive med. Barnehageeiere som også driver med annet enn støtteberettiget barnehage, må holde de to delene regnskapsmessig atskilt. Dersom finansieringsnivået fastsettes av staten gjennom lov, vil støttebeløpet ikke beregnes ut fra barnehagens kostnader. Det vil derfor i utgangspunktet ikke foretas en konkret vurdering eller kontroll med hva støtten brukes til og hvor mye støtte barnehagen har behov for. Både støttemottaker og tilskuddsgiver har bevisbyrde for at støtten er i overensstemmelse med reglene om offentlig støtte. Gruppeunntaket er her neppe aktuelt, og notifikering må således gjøres.

1.3.2.5 ØKONOMISK LIKEVERDIG BEHANDLING

Barnehageforliket av 2003 innførte maksimalgrense på foreldrebetaling som gjelder for alle barnehager. Videre hadde barnehageforliket som mål å innføre full økonomisk likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager, jf. Innst. S. nr. 250 (2002–2003). Innføring av full økonomisk likeverdig behandling vil utjevne forskjellene i offentlig finansiering mellom ikke-kommunale og kommunale barnehager. Full økonomisk likeverdig behandling vil innebære en utvidelse av de finan-

sieringsforpliktelser kommunene i dag har og innebære at kommunene får en plikt til å finansiere alle ikke-kommunale barnehager slik at de får den samme offentlige finansieringen per oppholdstime som kommunale barnehager får.

1.3.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene er delt i synet på hvilken finansiering av ikke-kommunale barnehager som bør legges til grunn når barnehagesektoren blir rammefinansiert. Generelt kan det sies at de ikke-kommunale barnehagene er svært kritiske til innføring av et nytt finansieringssystem i sektoren. Øvrige høringsinstanser som fylkesmenn, andre statlige instanser og større organisasjoner har noe mer varierte oppfatninger av hvilken finansiering som egner seg. Kommunene har også forskjellige oppfatninger med hensyn til valg av finansieringsordning, men majoriteten av de kommuner som har uttalt seg konkret om ny finansieringsordning, ønsker at det generelle ansvaret for barnehagesektoren også bør følges av et lokalt finansieringsansvar. Enkelte instanser uttrykker generell motstand mot rammefinansiering og har derfor ikke kommentert eller vurdert konkret de ulike alternativene som ble foreslått i høringsnotatet. Dette gjelder også de fleste ikke-kommunale barnehager som har uttalt seg. Blant dem som er mer positive til rammefinansiering, er det en del som har pekt på at den av ulike årsaker bør utsettes til etter 2009. Det kan være fordi man ønsker å vente til det er oppnådd full barnehagedekning, eller at man ønsker mer stabilitet i sektoren mht. utbygging og innhold i barnehagene.

1.3.3.1 KOMMUNAL SKJØNNSKOMPETANSE

Når det gjelder den kommunale skjønnskompentansen til å avgjøre om nye ikke-kommunale barnehager etablert etter sektoren er rammefinansiert skal ha rett til kommunalt tilskudd, er det svært mange av høringsinstansene blant fylkesmenn, andre statlige instanser og større organisasjoner som foretrekker en ordning med begrenset skjønn i stedet for fritt skjønn. KS og mange av kommunene som har avgitt uttalelse synes derimot å mene at når kommunene først skal gis et helhetlig ansvar for barnehagesektoren, bør de også ha tilstrekkelige styringsmuligheter i forhold til sin finansieringsplikt overfor nye ikke-kommunale barnehager. Argumenter som trekkes fram, er blant annet hensynet til etableringsfrihet, mangfold i sektoren, kommunalt selvstyre og lokaldemokrati, forutsigbarhet og likebehandling.

Flere høringsinstanser er skeptiske til en ordning hvor fritt kommunalt skjønn skal avgjøre om ikke-kommunale barnehager skal ha rett til kommunalt tilskudd. Høringsinstansene som støtter ordningen med begrenset kommunalt skjønn trekker fram argumenter som barnehagenes behov for forutsigbarhet, hen-

synet til den frie etableringsretten og hensynet til tilstrekkelig betryggende saksbehandling i kommunen.

Flere instanser ser det generelt som positivt at det legges opp til at kommunen gis kompetanse til å vurdere om de nye ikke-kommunale barnehagene skal få kommunalt tilskudd. Dette må være en nødvendig følge av at kommunen får et helhetlig ansvar for barnehagesektoren i sin kommune og at barnehagesektoren blir rammefinansiert. Når graden av skjønnsmessig kompetanse skal velges, må det tas hensyn til at behovene for å etablere ikke-kommunale barnehager kan være svært ulike fra kommune til kommune.

Høringsinstansene som støtter forslaget om fritt kommunalt skjønn, viser til at dette vil fremme det kommunale selvstyret og lokaldemokratiet. Behovet for kommunal styringsmulighet overfor nyetableringer i sektoren, særlig etter at målet om full barnehagedekning er nådd, framheves. Videre sies det at når kommunen gis det fulle ansvaret for barnehagesektoren, blir det viktig at kommunen reelt sett får mulighet til å ta ansvaret og opptre som lokal barnehagemyndighet. Det er kommunene som er nærmest til å vurdere behovet, og det er kommunene som vet hvor mange og hva slags barnehager det er behov for.

Flertallet av kommunene som har uttalt seg om kommunal skjønnskompentanse, støtter fritt kommunalt skjønn.

1.3.3.2 FINANSIERINGSORDNING

Av fylkesmenn, andre statlige instanser og større organisasjoner som har uttalt seg konkret om valg av finansieringsordning, støtter litt over halvparten ordningen med statlig fastsatt proSENTSATS. Flere av disse synes å legge til grunn at dersom det først skal innføres rammefinansiering i barnehagesektoren, bør man velge en ordning med en statlig fastsatt proSENTSATS og i tillegg utforme klare statlige føringer for kommunenes finansiering av de ikke-kommunale barnehagene.

Hensynet til økonomisk forutsigbarhet, likebehandling og forventninger om en enklere ordning med mindre behov for offentlig administrasjon er argumenter som går igjen til støtte for valg av ordningen med statlig proSENTSATS.

KS støtter forslaget om lokale forskrifter. KS mener at kommunene gis mulighet til å utforme egne regler tilpasset ulike lokale ønsker og behov. Fra statens side bør det derfor ikke gis detaljerte bestemmelser for beregning av det kommunale tilskuddet til private barnehager.

Blant kommunene er det en positiv holdning til ordningen med lokale forskrifter. Av de kommunene som har avgitt høringsuttalelser, har omtrent 70 pst. gitt en konkret vurdering av finansieringsordningen. De kommunene som ikke har gitt tilslutning til noen av alternativene, ønsker enten at tilskuddet fortsatt

skal være øremerket, har bare kommunale barnehager eller har generelt ikke kommentert finansieringsordningen. Av de kommunene som har tatt stilling til alternativ, vil over 2/3 ha lokale forskrifter.

Flere understreker som departementet at retten til barnehageplass, rammefinansiering og finansiering av ikke-kommunale barnehager må ses i sammenheng. Det overføres et større ansvar for barnehage-sektoren fra staten til kommunene. Når kommunene gis et slikt utvidet ansvar, er det i følge flere av høringsinstansene også viktig at de får mulighet til å ivareta dette ansvaret på en lokalt egnet måte.

1.3.4 Departementets vurdering etter høringen

Gjennomgangen av høringsuttalelsene viser at ingen av de foreslåtte alternativene for den kommunale finansieringen eller den kommunale skjønnskompetansen samlet sett får særskilt stor eller entydig tilslutning blant høringsinstansene.

1.3.4.1 KOMMUNAL SKJØNNSKOMPETANSE

Departementet foreslår at kommunen gis et fritt kommunalt skjønn til å velge om det skal fattes vedtak om rett til tilskudd for ikke-kommunale barnehager for barnehager som søker om godkjenning etter sektoren er rammefinansiert. Dette støttes bl.a. av KS og 89 pst. av kommunene som eksplisitt har valgt modell i høringen.

Departementet foreslår noen redaksjonelle endringer i § 14. Første ledd lød i høringsnotatet:

"Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle ikke-kommunale barnehager i kommunen som har søkt om godkjenning senest i løpet av 2009 (...)"

Leddet endres til

"Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente, ikke-kommunale barnehager i kommunen, forutsatt at barnehagen har søkt om godkjenning før barnehagesektoren er blitt rammefinansiert".

Andre ledd lød i høringsnotatet:

"Barnehager som søker om godkjenning etter 2009 (...)"

Leddet endres til

"Kommunen kan yte tilskudd til barnehager som søker om godkjenning etter at barnehagesektoren er rammefinansiert."

Endringen foreslås for at bestemmelsen skal være tydelig på at det er et skille mellom barnehagers rettigheter før og etter innlemmingen av barnehagetilskuddene i kommunerammen. Videre presiseres det i lovteksten at kommunene skal fastsette regler for det kommunale tilskuddet i forskrift.

Innføring av rett til barnehageplass og nytt finansieringssystem skal innføres når det er full barnehagedekning. Det kan bli en utfordring for kommunene å håndtere en rett til finansiering for nye barnehager i en fullt utbygd sektor. Departementet mener at kommunen som barnehagemyndighet må få de nødvendige verktøy til å dimensjonere barnehagetilbudet i tråd med lokale forhold og behov. Det er flere hensyn som taler for fritt kommunalt skjønn. Blant annet vil kommunen ha behov for å styre tilbudet ut ifra demografiske forhold, fødselstall og lignende. Dersom kommunen gis mulighet for en helhetlig vurdering i finansieringsprosessen vil kommunenes muligheter til å tilpasse kommunens totale barnehagetilbud til befolkningens ønsker og behov øke.

Et fritt kommunalt skjønn vil sikre at kommunen ikke forpliktes til å finansiere barnehager som fører til overetablering. En overetablering av nye barnehageplasser kan gi kommunene en svært kostnadskreven barnehagestruktur. Dette kan føre til at flere barnehager i kommunen må drive med ledig kapasitet. Videre kan det være en risiko for at enkelte barnehager som er etterspurt av brukerne må nedlegges, fordi den av økonomiske årsaker ikke klarer å drive med ledig kapasitet. Det vil være uheldig om mange barnehager som stat og kommune har finansiert via investeringstilskudd og driftstilskudd senere skulle legges ned, slik at investeringene ikke kommer samfunnet til gode også på sikt. Eksisterende barnehager må likevel regne med at det kan komme nye barnehager som starter opp, og som kan være mer attraktive for brukerne. Dette kan føre til at eksisterende barnehager på sikt kan komme til å måtte legges ned. Dette er en naturlig følge av bl.a. demografiske endringer som barnehagene har måttet tilpasse seg også de siste årene.

Kommunen bør ved søknad om finansiering undersøke det reelle behovet for barnehagen. Kommunen bør etter departementets vurdering finansiere en nyetablert barnehage som er ønsket av brukerne, har en gunstig beliggenhet i forhold til boligbebyggelse mv.

Flere instanser er bekymret for at et fritt kommunalt skjønn vil gå på bekostning av mangfoldet i barnehagetilbudet. Departementet viser til at kommunen, etter barnehageloven § 8, skal tilpasse utbyggingmønster og driftsformer til lokale forhold og behov. Kommunen må etterstrebe å legge til rette for at nyetablerte barnehager som er ønsket av brukerne, kan drive med offentlig finansiering. Departementet er av den oppfatning at gjeldende § 8 sikrer et etterspurt mangfold i tilstrekkelig grad. Videre har departementet tillit til at kommunene av eget ønske vil gi sine innbyggere et godt tjenestetilbud. Fylkesmannen vil også kunne føre tilsyn med at kommunen som barnehagemyndighet tilpasser utbyggingmønster og

driftsformer til lokale forhold og behov. Departementet vil imidlertid følge med på utviklingen av det framtidige barnehagetilbudet.

Flere høringsinstanser er bekymret over at kommunen skal ha fritt skjønn til å vurdere om nye ikke-kommunale barnehager skal finansieres fordi kommunen både er barnehagemyndighet og barnehageeier. Departementet ser at et fritt kommunalt skjønn kan sette kommunens dobbeltrolle som barnehagemyndighet og barnehageeier under press. Departementet mener at det er viktig at kommunen er bevisst sin dobbeltrolle som eier og myndighet og ikke lar eierrollen påvirke vurderingene og hindre oppstart av barnehagetilbud i tråd med brukernes ønsker og behov. Departementet har imidlertid tillit til at kommunene er bevisst dette. Kommunen skal fra 2009 oppfylle en individuell rett til barnehageplass for alle barn fra ett år som er bosatt i kommunen. Dette vil etter departementets vurdering føre til at kommunen til enhver tid må sikre et tilstrekkelig antall barnehageplasser, og at den dermed ikke kan si nei til å finansiere barnehager som etableres der det er etterspørsel.

Enkelte høringsinstanser mener at kommunens frie skjønn til å velge om det skal fattes vedtak om rett til tilskudd for ikke-kommunale barnehager også bør omfatte de eksisterende barnehagene. Departementet mener at det er viktig for de ikke-kommunale barnehagene å ha en forutsigbarhet og trygghet for at de vil få offentlig finansiering også i framtiden. Det vil også være viktig for foreldrene å vite at barnehagen vil være sikret finansiering, og at den dermed sannsynligvis vil være i drift de årene barna skal mota et barnehagetilbud.

Enkelte høringsinstanser er bekymret over de ikke-kommunale barnehagenes rettsikkerhet ved kommunale vedtak om å ikke finansiere. Departementet har foreslått at barnehageeier skal kunne klage på kommunens vedtak om avslag av finansiering til fylkesmannen. Dette betyr at godkjente ikke-kommunale barnehager som får avslag på søknad om finansiering, vil ha muligheten til å få vurdert sin søknad på nytt hos fylkesmannen. Det vil være begrensninger i fylkesmannens muligheter til å prøve alle sider av saken i klagesaksbehandlingen da klageinstansen skal legge vekt på hensynet til det kommunale selvstyre, ved prøving av det frie skjønn, jf. forvaltningsloven § 34. Fylkesmannen kan føre tilsyn med rutiner for saksbehandlingen hos kommunen, jf. barnehageloven § 9 andre ledd. Departementet mener at dette er en tilstrekkelig rettsikkerhetsgaranti for private barnehageutbyggere.

Departementet foreslår at det er ikke-kommunale barnehager som er godkjent, jf. barnehageloven §§ 10 og 11 som kommunen skal vurdere om den skal finansiere. Departementet foreslår at den frie etableringsretten for barnehager skal videreføres.

Dette innebærer at dersom en barnehage oppfyller vilkårene etter barnehageloven § 10, jf. §§ 1 og 2 eller § 11, har den rett på godkjenning. Når et vedtak om godkjenning foreligger, vil den ikke-kommunale barnehagen kunne søke om finansiering etter forslaget § 14 andre ledd. Dette innebærer at en barnehage som vil etablere seg i en kommune, må være ferdigstilt og godkjent før finansieringss spørsmålet blir avgjort. Det vil innebære en viss risiko for barnehageutbyggere å ferdigstille barnehager uten garanti for finansiering. Selv om kommunen gir god veiledning i prosjekteringsfasen, kan det skje endringer i etterspørselen innen finansieringss spørsmålet skal avgjøres. Det er etter departementets vurdering også viktig at private barnehageutbyggere gjør en grundig vurdering av behovet for barnehageplasser i kommunen de ønsker å etablere seg i.

1.3.4.2 FINANSIERINGSORDNING

Gjennomgangen av høringsuttalelsene viser at ingen av de foreslåtte alternativene for den kommunale finansieringen samlet sett får stor eller entydig tilslutning blant høringsinstansene. Departementet foreslår at kommunen utarbeider lokale forskrifter for finansiering av ikke-kommunale barnehager. Med rammefinansiering som forutsetning, mener departementet at dette er den mest hensiktsmessige finansieringsmodellen.

Departementet mener det er kommunene, som kjenner de lokale behov og forutsetninger, som er best egnet til å utforme den endelige utforming av finansieringsordningen for sine ikke-kommunale barnehager. Kommunalt tilskudd blir et kommunalt ansvar som behandles politisk i hver kommune. På denne måten sikres både hensynet til lokaldemokrati og at reglene for utmåling av tilskudd skal kunne tilpasses lokale forhold.

Mange instanser påpeker at det vil bli en administrativt krevende jobb å utforme de lokale forskriftene. Departementet ser at det vil medføre arbeid å utforme de lokale forskriftene og at kompetansen hos kommuneadministrasjonen til å utarbeide forskrifter vil variere. Det er kommunen som nå får det helhetlige ansvaret for barnehagetilbudet i sin kommune og som har nærhet til tjenestene. Som mange kommuner har påpekt, vil egne utformede forskrifter best ta høyde for lokale ønsker og behov. I så måte er det ikke nødvendigvis negativt at forskriftene blir ulike fra kommune til kommune. Departementet antar at det vil være hensiktsmessig at kommunene også samarbeider om utforming av forskrifter og oppretter nettverk for på den måten kunne dra nytte av hverandres erfaringer.

Flere høringsinstanser uttrykker motstand mot lokale forskrifter ut fra en oppfatning av at dette vil medføre at kommunene nærmest står fritt i forhold til

å bestemme nivået på tilskudd til ikke-kommunale barnehager.

Departementet har imidlertid i forslaget til lovtekst lagt inn nasjonale føringer som kommunen må ta hensyn til i utarbeidelsen av forskriftene. For det første må det være mulig å ivareta kvaliteten i henhold til gjeldende regler. Finansieringssystemet må også legge til rette for at barnehagen kan overholde reglene om maksimalpris. Videre vil departementet peke på at prosedyren ved utarbeidelse av lokale forskrifter etter forvaltningsloven kapittel VII, legger opp til at alle berørte parter skal forelegges forskriften før den blir vedtatt. De ikke-kommunale barnehagene i alle kommuner vil dermed få anledning til å komme med innspill og synspunkter på hvordan de lokale forskriftene skal utformes. Departementet mener derfor at det ikke vil være vilkårlig hvordan tilskuddsnivået til ikke-kommunale fastsettes i lokale forskrifter.

Flere høringsinstanser har merknader knyttet til at det nye finansieringssystemet må ivareta muligheten for like lønns- og arbeidsvilkår for alle ansatte i kommunale og ikke-kommunale barnehager.

Konsulentfirmaet Først og Høverstad utfører hvert år en utvalgsundersøkelse om kostnader i barnehagene. Departementet har behov for å få mer kunnskap om og oversikt over kostnadsforskjellene mellom kommunale og ikke-kommunale barnehager. Departementet har derfor satt i gang et arbeid for å kartlegge kostnadsforskjellene mellom kommunale og ikke-kommunale barnehager.

I høringsrunden har det kommet mange innspill om ikke-kommunale barnehagers behov for forutsigbare rammevilkår i et nytt finansieringssystem, og særlig behovet for forutsigbar finansiering. Departementet foreslår derfor å innta ytterligere føringer i ny § 14 som skal sikre at de ikke-kommunale barnehagene gis forutsigbarhet ved utforming av de lokale forskriftene. Ved innføring av rett til plass vil kommunen som barnehagemyndighet ha ansvar for full barnehagedekning både på kort og lang sikt. Med tanke på at ikke-kommunale barnehager i mange kommuner utgjør en betydelig del av barnehagetilbudet, vil det være i kommunens interesse å sikre de ikke-kommunale barnehagene tilstrekkelig og forutsigbar finansiering.

For ytterligere å ivareta ikke-kommunale barnehagers behov for forutsigbarhet og likviditet foreslår departementet at kommunene får en plikt til å forskuddsbetale tilskudd. De ikke-kommunale barnehagene vil med ordningen med forskuddsbetaling av tilskudd være sikret både forutsigbarhet og regelmessighet med hensyn til kommunens finansiering.

Departementet merker seg at flere instanser går inn for at muligheten for å ta utbytte bør fjernes. Departementet vurderer det slik at det ikke er nødvendig

med en nasjonal bestemmelse, men la det være opp til hver enkelt kommune å eventuelt regulere mulighet for utbytte i de lokale forskriftene.

Forskuddsbetaling

På bakgrunn av høringsinstansenes innspill om behovet for forutsigbarhet i finansieringen for ikke-kommunale barnehager, foreslår Kunnskapsdepartementet å lovfeste plikt til forskuddsbetaling.

Kunnskapsdepartementet foreslår at kommunene skal utbetale tilskuddet til de ikke-kommunale barnehagene forskuddsvis hvert kvartal. Dette betyr at barnehagene skal ha tilskudd for januar til mars utbetalt i januar og tilskudd for april til juni utbetalt i april osv. Slik kvartalsvis forskuddsbetaling skal kommunen foreta inntil vedtak om tilskudd for hele året fattes. For barnehager som er i drift skal forskuddsbetalingen ta utgangspunkt i tilskuddsgrunlaget for foregående år.

Når det gjelder nye ikke-kommunale barnehager som kommunen har vedtatt at den skal finansiere, foreslås det også at disse skal få rett til forskuddsbetaling inntil endelig tilskuddsutmåling foreligger. Det understrekes at barnehagen først får krav på forskuddsbetaling idet kommunen vedtar at den ikke-kommunale barnehagen skal finansieres.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Georg Indrevik og Ulf Erik Knudsen, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Trond Lode, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til Ot.prp. nr 57 (2007–2008) Om lov om endringer i barnehageloven (finansiering av ikke-kommunale barnehager). I proposisjonen foreslår departementet at kommunen får økonomisk ansvar for barnehagesektoren gjennom rammefinansiering fra 2011. Kommunene får dermed et helhetlig ansvar for barnehagesektoren. Rammefinansiering innebærer at kommunene gjennom inntektssystemet får tildelt statlig rammetilskudd basert på objektive kriterier. For å sikre de ikke-kommunale barnehagene videre drift foreslår departementet at kommunen skal ha en finansieringsplikt overfor eksisterende ikke-kommunale barnehager. Nærmere regler for finansiering av de ikke-kommunale barnehagene foreslås fastsatt i lokale forskrifter utformet av den enkelte kommune. Departementet foreslår videre at nyetablerte barnehager ikke automatisk skal ha rett på

finansiering. Departementet foreslår at kommunen skal gis kompetanse til å vurdere om barnehager som etableres etter innlemming av barnehagetilskuddene i kommuneramma, skal finansieres. Det foreslås at kommunen gis et fritt skjønn i denne vurderingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, støtter at kommunene skal ha finansieringsplikt overfor de ikke-kommunale barnehagene når sektoren rammefinansieres, og at kommunene etter 2011 skal gis fritt skjønn når det gjelder finansiering av barnehager som godkjennes etter dette tidspunktet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er av den oppfatningen at familien er en av de viktigste pilarene i dagens samfunn. Det er disse medlemmers oppfatning at dersom det føres en aktiv og riktig familiepolitikk, vil dette gi betydelige samfunnsgevinster både på kort og lang sikt.

Etter disse medlemmers oppfatning er det svært viktig å gi familiene en betydelig frihet i hverdagen, mulighet for valgfrihet og råderett over egen familiesituasjon. Disse medlemmer vil på det sterkeste advare mot dem som forsøker å svekke foreldrenes rolle i forhold til barnet, herunder ønsket enkelte politikere har om at barnehager skal være et obligatorisk tilbud. Det offentlige kan aldri fullt ut erstatte foreldrene når det gjelder å skape trygge rammer og tilhørighet for et barn.

Disse medlemmer vil også peke på at Regjeringen bør sette i gang en evaluering av barnehagetilbudet, og samtidig se på konsekvensene av at svært små barn tilbringer mye tid i barnehagen.

Disse medlemmer vil bemerke at for å gi full valgfrihet for foreldre må man gjennom ulike tiltak sørge for at det blir full barnehagedekning (det vil si plass for dem som ønsker det til en pris de har råd til) – i tillegg må det legges til rette for et marked som gir pedagogiske valgmuligheter gjennom mangfold. Det kompromiss som Stortinget i sin tid vedtok om barnehager, vil kunne legge grunnlaget for en full barnehagedekning og lavere foreldrebetaling. Gjennom reell likebehandling av offentlige og private barnehageplasser kan det sikres en utvikling av flere plasser, kostnadseffektiv drift og pedagogiske valgmuligheter. Det er nettopp en reell likebehandling som sørger for en kostnadseffektiv og levedyktig barnehagesektor.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet tror det beste system for likebehandling er en statlig

stykkpris-modell, hvor den enkelte barnehage får betalt fra staten pr. barn – selvfølgelig korrigert for at noen barn har spesielle behov/funksjonshemninger. Det kan også vurderes om det skal være et eget grunntilskudd for å sikre de minste barnehagene. Med reell likebehandling vil alle barnehager ha motivasjon til å begrense sine kostnader samtidig som det fokuseres på tilbudets kvalitet.

Disse medlemmer merker seg at Fremskrittspartiet står alene om sitt grunnsyn, og at de øvrige partier mener kommunene skal være mellomledd mellom staten og barnehagene. Fremskrittspartiet har derfor også vært en konstruktiv bidragsyter i barnehageavtale og -forlik for å sikre utbygging, lav pris, valgfrihet, likebehandling og kvalitet.

Disse medlemmer merker seg at der den forrige regjeringen (Bondevik II) snakket om å "innfase" likebehandling av offentlige og private barnehager, har den sittende regjeringen sluttet å omtale likebehandling – inntil sin pressekonferanse 27. mai d.å. – der man "plutselig" var blitt tilhenger av reell likebehandling og skulle fase dette inn over en tidsperiode. Disse medlemmer fester ikke lit til regjeringens partienes løfter på dette felt.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til at Fremskrittspartiet i flere budsjettbehandlinger (blant annet for 2009) har påpekt at fortsatt likestiller de gjeldende forskriftene kostnadsdeknings- og enhetskostnadsprinsippet, og lar kommunene selv velge hvilket prinsipp de vil legge til grunn for utbetaling av støtte til private barnehager. Disse medlemmer mener det er åpenbart at det kun er enhetskostnadsprinsippet som gir reell likeverdig behandling mellom kommunale og private barnehager.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener forskjellsbehandling mellom kommunale og private plasser, samt forskjeller i hvordan kommuner regner ut tilskudd til private plasser, skaper stor usikkerhet og økonomiske utfordringer for de private barnehagene. Dette kan i en del tilfeller ha ført til at private barnehager har måttet legge ned virksomheten eller ført til at færre nye plasser blir bygget ut – og dermed bidratt til den mangelen på plasser som fortsatt er i en del kommuner.

Likeverdig behandling

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til brev fra komiteen 27. mai 2009 hvor departementet bes redegjøre for hvordan lovfesting av likeverdig behandling mellom kommunale og ikke-kommunale barnehager kan innføres og hvordan de økonomiske konsekvensene av dette kan håndteres. Videre vises det til svar fra

departementet samme dato med utkast til lovtekst hvor likeverdig behandling er tatt inn, og hvor det redegjøres for at Regjeringen tar sikte på å starte opptrappingen mot likeverdig behandling i budsjettet for 2010 og at det deretter vil foreligge en plan for videre opptrapping over inntil fem år. Flertallet er tilfreds med at Regjeringen vil legge til rette for å nå målet om likeverdig behandling av alle godkjente barnehager.

Flertallet vil på bakgrunn av dette foreslå en endring av lovforslaget slik at prinsippet om likeverdig behandling tas inn i den nye lovbestemmelsen, og at det fortsatt skal være nasjonale forskrifter som skal legge føringer for hvordan likeverdig behandling skal forstås.

"Ny lovtekst skal da lyde:

§ 14 Kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager

Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente, ikke-kommunale barnehager i kommunen, forutsatt at barnehagen har søkt om godkjenning før barnehagesektoren er blitt rammefinansiert.

Kommunen kan yte tilskudd til barnehager som søker om godkjenning etter at barnehagesektoren er rammefinansiert.

Godkjente ikke-kommunale barnehager, jf. første og andre ledd, skal behandles likeverdig med kommunale barnehager i forhold til offentlig tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med likeverdig behandling.

Kommunen skal utbetale tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som skal motta tilskudd etter første eller annet ledd forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd.

Kommunens vedtak etter annet ledd kan påklegges til fylkesmannen."

Flertallet viser til at nasjonale forskrifter er nødvendig for å definere nærmere hva som ligger i lovbestemmelsen om likeverdig behandling. Flertallet forutsetter at hovedregelen for likeverdig behandling skal defineres som at kommunen skal sørge for kostnadsdekning i alle godkjente barnehager. Det betyr at kommunen skal dekke kostnader til drift av barnehager som ikke dekkes av andre offentlige tilskudd og foreldrebetaling. Videre forutsetter flertallet at nasjonale forskrifter skal definere en minimumsforpliktelse for kommunen på samme måte som i dag, som økes i takt med opptrappingen i tilskuddet for kommunene. Regjeringen bør gjennomgå forskriften for å se på om det er mulig å forenkle utmålingen av det kommunale tilskuddet til de ikke-kommunale barnehagene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er behov for utfyllende sentrale forskrifter om finansiering av barnehager. Blant annet må § 14 inneholde et forpliktende regelverk for hvordan kommunene skal gi tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene. Disse medlemmer mener staten må gi klare retningslinjer for beregning av kostnadene i barnehagene. Disse medlemmer mener at nasjonale føringer bør inneholde bestemmelser som sikrer lik økonomisk behandling. Med et bedre beregningssystem kan barnehagene gi sine ansatte likeverdige lønns- og arbeidsvilkår.

Disse medlemmer mener det er viktig å sikre en reell etableringsrett med offentlig tilskudd til alle godkjente barnehager. Dette er viktig for å sikre et mangfold i barnehagene med alternativ pedagogikk, livssynsbarnehager, naturbarnehager m.m.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn forslag til ny §14:

"§ 14 skal lyde:

§ 14 Kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager

Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente, ikke-kommunale barnehager i kommunen.

Godkjente ikke-kommunale barnehager, jf. første ledd, skal behandles likt med kommunale barnehager i forhold til offentlig tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med lik behandling.

Kommunen skal utbetale tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som skal motta tilskudd etter første eller annet ledd forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd.

Kommunens vedtak etter annet ledd kan påklegges til fylkesmannen."

Rammefinansiering

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, merker seg at Regjeringen legger til grunn at inntil full dekning er nådd, skal det fortsatt være øremerkede statstilskudd. Også mange høringsinstanser har påpekt at full barnehagedekning må være nådd før innlemming skjer. Flertallet er enig i dette. Flertallet vil videre understreke viktigheten av at lovendringene gjøres nå, slik at det ikke skal være usikkerhet omkring finansieringen av de ikke-kommunale barnehagene under forberedelsene til rammefinansiering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener det er uakseptabelt at kommunene får økonomisk ansvar for barnehagesektoren gjennom rammefinansiering før målet om full behovsdekning er nådd og før full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager er innført. Disse medlemmer mener det er viktig at det reelle kostnadsnivået er kjent og har stabilisert seg før finansieringsansvaret overføres fra stat til kommune.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utsette overføringen av det økonomiske ansvaret for barnehagesektoren til kommunene til målet om full behovsdekning er nådd og til full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager er innført."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at disse partiers mål for barnehagepolitikken er full barnehagedekning sammen med kvalitet og valgfrihet i tilbudet. Barnehagen er et frivillig velferdstilbud, men også et pedagogisk tilbud. Etter disse medlemmers mening er det avgjørende viktig med mangfold i sektoren – ikke ensretting. Det innebærer et betydelig privat innslag og et variert barnehagetilbud med ulike profiler. Foreldreretten skal respekteres. Disse medlemmer mener at barnehageeiere og foreldre må gis tillit til å organisere tilbudet til beste for barna.

Komiteens medlem fra Venstre mener at barnehageprisene skal avgjøres lokalt – ut fra lokale forutsetninger, tilbud og særpreg. I og med at kommunene skal ha ansvaret for å fastsette og differensiere barnehageprisene, bør også finansieringsansvaret og -plikten ligge her. Samtidig skal offentlige og private barnehager behandles likt med hensyn til offentlige tilskudd.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser i denne forbindelse til at regjeringen Bondevik II hadde som utgangspunkt at ansvaret for finansieringen av barnehager på sikt skulle overføres til kommunene, jf. Ot.prp. nr. 72 (2004–2005).

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen har varslet at den vil komme tilbake med en opptrappingsplan for likebehandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager. Disse medlemmer mener at det som er avgjørende i forbindelse med behandlingen av denne proposisjonen, er at den økonomiske likebehandlingen blir tilfredsstillende lovforankret. Disse medlemmer mener at spør-

målet om en opptrapping av den økonomiske likebehandlingen hører hjemme i de årlige budsjettproposisjonene, og viser i denne forbindelse til at disse partier gjennom flere budsjettbehandlinger har foreslått å øke den økonomiske likebehandlingen.

Ikke-kommunale barnehager

Komiteen vil understreke viktigheten av ikke-kommunale barnehager. Omtrent halvparten av barna i barnehage går i en ikke-kommunal barnehage. De ikke-kommunale barnehagene er viktig for mangfold i sektoren og valgmulighet for foreldre. At en kommune har både kommunale og ikke-kommunale barnehager i sitt tilbud, vil komiteen betegne som en styrke. Spørreundersøkelser har vist at tilfredsheten blant foreldre med barn i ikke-kommunale barnehager er svært bra.

Komiteen har merket seg Telemarksforsknings undersøkelse om kostnadsforskjeller i kommunale og ikke-kommunale barnehager, og at det er betydelige forskjeller i arbeidsbetingelsene for de ansatte. Komiteen ser det som et viktig mål at disse forskjellene skal reduseres, og forventer at økte tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene blant annet vil bli benyttet til å utjevne forskjeller i lønns- og arbeidsbetingelser i forhold til kommunale barnehager.

Komiteen mener at barn i barnehage skal ha god kvalitet på tilbudet, uavhengig av om barnet går i en offentlig eller privat barnehage. Komiteen har merket seg at i Danmark har antallet private barnehager gått dramatisk ned etter at det fulle ansvaret for barnehagesektoren ble overført til kommunene, uten at en i tilstrekkelig grad sikret de private barnehagene. Komiteen ønsker likebehandling av private og offentlige barnehager for at mangfoldet i sektoren skal bevares. Komiteen vil spesielt fremheve verdien av et tilbud om alternativ pedagogikk, livssynsbarnehager, friluftsbarnhager med mer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener at Regjeringens forslag til finansieringsopplegg vil gi mindre mangfold og betraktelig færre ikke-offentlige barnehager.

Fri etableringsrett og kommunal skjønnskompetanse

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, registrerer at departementet foreslår å videreføre den frie etableringsretten, men at kommunene skal ha fri skjønnskompetanse på hvorvidt nye barnehager skal finansieres. Flertallet mener dette er viktig for at kommunen skal kunne ta et helhetlig ansvar for sektoren og opp-

tre som lokal barnehagemyndighet. Det er kommunene som best vurderer behovet, og det er kommunene som vet hvor mange og hva slags barnehager det er behov for. Fritt kommunalt skjønn kan allikevel, som flere høringsinstanser har påpekt, sette kommunens dobbeltrolle som barnehagemyndighet og barnehageeier under press. Departementet har pekt på den individuelle retten til barnehageplass som innføres fra 2009. Den vil føre til at kommunen til enhver tid må sikre tilstrekkelig antall barnehageplasser og en høy dekningsgrad enten gjennom å bygge kommunale barnehager eller gi støtte til ikke-kommunale. Flertallet er enig i dette.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at den frie etableringsretten ikke blir reell med Regjeringens opplegg. Disse medlemmer mener at fritt kommunalt skjønn kan sette kommunens dobbeltrolle som barnehagemyndighet og barnehageeier under press. Disse medlemmer mener det er viktig å sikre fortsatt fri etableringsrett for å beholde dagens mangfold både når det gjelder eierskap, pedagogisk og verdimelessig profil og åpningstider. Disse medlemmer viser til at Regjeringens løsning er at de sier den frie etableringsretten skal videreføres, men at barnehagene ikke automatisk skal ha krav på tilskudd. Disse medlemmer mener denne løsningen i realiteten gir ingen fri etableringsrett: fri etableringsrett er verdiløs uten rett til driftstilskudd.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet vil vise til at høringsinstanser også frykter at Regjeringens forslag om fritt kommunalt skjønn vil gi lite forutsigbarhet, mindre mangfold, forskjellsbehandling, mer administrasjon, og at rettsikkerheten vil bli truet.

Finansieringsordning

Komiteen registrerer at ingen av de foreslåtte alternativene fikk bred tilslutning fra høringsinstansene. Komiteen har merket seg synspunktene som har kommet fram fra Private Barnehagers Landsforbund (PBL) og andre gjennom komitébehandlingen. Komiteen understreker at det er viktig å arbeide videre med å skape et godt finansieringssystem for barnehagene, og at kommunene etablerer et nært og tett samarbeid med private aktører i forbindelse med praktiseringen av loven. Komiteen viser til at det oppstår en del klagesaker fra de ikke-kommunale barnehagene på kommunenes forvaltning av det kommunale tilskuddet. Komiteen mener det vil være viktig å ha gode ordninger for å sikre en riktig behandling av de ikke-kommunale barnehagene i en rammefinansiert sektor.

Komiteen ber Regjeringen påse at fylkesmannen blir klageinstans også i fremtiden for å sikre en klagebehandling med høy legitimitet i hele sektoren.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at mangfoldet i barnehagesektoren må bevares. Disse medlemmer har merket seg innspillet i fra PBL om at alle offentlig godkjente barnehager må få en grunngodtgjøring uavhengig av barnehagens størrelse. Dette vil ha stor betydning for de små barnehagene som i utgangspunktet ikke kan øke sin størrelse på grunn av relativt få barn i sin geografiske nærhet. Disse medlemmer mener at departementet må se nærmere på dette forslaget for å sikre også de små barnehagene.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at Kommunenes Sentralforbund i komitéhøringen uttalte at en viktig forklaring til kommunenes svake driftsresultat er økende barnehageutgifter. I høringsbrevet skriver KS:

"Mens barnehagereformen var fullfinansiert fra statens side i årene 2004-2006, viser tallene overfor at dette ikke lenger er tilfelle etter 2006".

Disse medlemmer viser til barnehageforliket hvor det heter at det

"forutsettes at kommunesektorens nominelle bidrag til barnehager ikke reduseres i forhold til i dag. Økningen kommer gjennom det statlige tilskuddet. Kommunesektorens relative andel vil med dette reduseres"

Disse medlemmer ber Regjeringen følge opp barnehageforliket.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at kommunale barnehagetjenester i dag kan framstå som billigere enn private fordi de kommunale barnehagene ikke synes fullt ut å kostnadsføre hva de bruker av de kommunale fellestjenester, samt hensynta kapitalkostnader. Det blir spesielt uheldig når ulike krav til regnskapsregler i private og kommunale barnehager blir opphavet til forskjeller i kostnader for ellers identiske barnehagetjenester. Disse medlemmer mener en må få et bedre system som fanger opp de reelle kostnadene med å drifte kommunale barnehager, slik at en får et mer riktig grunnlag for å beregne størrelsen på tilskuddene til de private barnehagene.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti

keparti mener Regjeringens forslag om en finansieringsordning for private barnehager som ikke innebærer statlige regler for beregning av tilskudd, men gir kommunene plikt til å utforme egne lokale forskrifter, er oppsiktsvekkende dårlig. Disse medlemmer mener det alternativet som regjeringspartiene foreslår på Stortinget, vil sikre en bedre utvikling for eksisterende private barnehager. Disse medlemmer mener det på generelt grunnlag er nødvendig med et statlig fastlagt beregningssystem som sikrer reell økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager når sektoransvaret overføres til kommunene. Disse medlemmer mener et statlig fastlagt beregningssystem vil sikre likebehandling, det vil være enklere og mer oversiktlig og bety forutsigbare rammevilkår for barnehagene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for å fremme sak om full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti frykter at Regjeringens løsning vil være administrativt krevende, skape mye arbeid i kommunene og gi ulik praksis fra kommune til kommune. Disse medlemmer mener et annet viktig hensyn som må ivaretas med et nytt finansieringsopplegg er å sikre at de minste barnehagene overlever.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg PBLs uttalelse om at det er viktig å ha klare og tydelige regler om uttak av utbytte fra barnehagene. Flertallet har merket seg at en del private barnehager går med underskudd, og det er få som driver med overskudd. Det er viktig at barnehagene får en økonomi som sikrer god og stabil drift. Det er viktig at offentlige midler går til driften av barnehagene. Flertallet mener en bør vurdere om det trengs tiltak som begrenser urimelig utbytte eller godtgjørelse. Med urimelig utbytte eller godtgjørelse menes at normal kompensasjon for arbeid og kapitalinnsats i barnehagen overstiges.

Komiteen vil understreke betydningen av å legge til rette for forutsigbarhet og gode rammevilkår for studentbarnehagene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti og Senterpartiet, vil peke på at studentbarnehagene er et viktig virkemiddel for å gi alle lik rett til utdanning, ved at tilbudet er tilpasset studerendes foreldres behov for fleksibilitet og særlige tiltak. Flertallet viser til at kommunene vil få plikt til å finansiere studentbarnehagene på linje med andre ikke-kommunale barnehager og understreker viktigheten av at kommunen ikke kan avkorte det kommunale tilskuddet, med den konsekvens at tilskuddet fra studentsamskipnadene ikke nyttes etter formålet. Flertallet viser videre til at studentsamskipnadene har bidratt til et styrket barnehagetilbud for studentene gjennom sine velferdsmidler, og forutsetter at denne støtten vil bli videreført.

Komiteen viser til at studentene er i en spesiell livssituasjon. Gjennomsnittsalderen for studenter er 28 år, 39 prosent er samboende eller gift og 22 prosent har barn. Det er viktig å legge til rette for at en kan få barn også når en er student. Et godt og fleksibelt barnehagetilbud tilpasset studentenes behov er derfor svært viktig. Studentbarnehagene gir et slikt tilbud. Det er viktig at en får lagt til rette for en forutsigbar og stabil drift av studentbarnehagene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som legger til rette for forutsigbar og stabil videre drift av studentbarnehagene."

Disse medlemmer viser til at familiebarnehagene ikke er omtalt i proposisjonen. Disse medlemmer er opptatt av forutsigbarhet og likebehandling også for denne delen av sektoren. Disse medlemmer mener det, for å sikre god kvalitet i familiebarnehagene, bør vurderes å begrense bruken av dispensasjon fra kravene om bemanningsnorm, lokale i bebodd hjem og ikke minst pedagogisk tilsyn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen foreslå retningslinjer som pålegger alle kommuner å ha inntektsgradert foreldrebetaling for barnehageplasser."

Forskuddsutbetaling

Komiteen er tilfreds med at forskuddsutbetaling blir lovfestet. Det vil bidra til mer forutsigbar drift for ikke-kommunale barnehager.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen sørge for å fremme sak om full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som legger til rette for forutsigbar og stabil videre drift av studentbarnehagene.

Forslag 3

§ 14 skal lyde:

§ 14 Kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager

Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente, ikke-kommunale barnehager i kommunen.

Godkjente ikke-kommunale barnehager, jf. første ledd, skal behandles likt med kommunale barnehager i forhold til offentlig tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med lik behandling.

Kommunen skal utbetale tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som skal motta tilskudd etter første eller annet ledd forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd.

Kommunens vedtak etter annet ledd kan påklages til fylkesmannen.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen utsette overføringen av det økonomiske ansvaret for barnehagesektoren til kommunene til målet om full behovsdekning er nådd og til full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager er innført.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen foreslå retningslinjer som pålegger alle kommuner å ha inntektsgradert foreldrebetaling for barnehageplasser.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til sine merknader og til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i barnehageloven (finansiering av ikke-kommunale barnehager)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager blir det gjort følgende endringer:

§ 8 sjette ledd skal lyde:

Kommunen forvalter *de statlige øremerkede* tilskuddene til ikke-kommunale barnehager i kommunen. *Kommunen kan ikke avkorte det kommunale tilskuddet etter § 14 som følge av et slikt statlig tilskudd.*

§ 14 skal lyde:

§ 14 Kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager

Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente, ikke-kommunale barnehager i kommunen, forutsatt at barnehagen har søkt om godkjenning før barnehagesektoren er blitt rammefinansiert.

Kommunen kan yte tilskudd til barnehager som søker om godkjenning etter at barnehagesektoren er rammefinansiert.

Godkjente ikke-kommunale barnehager, jf. første og andre ledd, skal behandles likeverdig med kommunale barnehager i forhold til offentlig tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med likeverdig behandling.

Kommunen skal utbetale tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som skal motta tilskudd etter første eller annet ledd forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd.

Kommunens vedtak etter annet ledd kan påklages til fylkesmannen.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 4. juni 2009

May-Helen Molvær Grimstad

leder

Trond Lie

ordfører

Vedlegg

Brev fra Kunnskapsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 27. mai 2009

Likeverdig behandling av godkjente barnehager

Jeg viser til brev av 27. mai 2009 fra Familie- og kulturkomiteen der det blir stilt spørsmål om hvilke lovendringer som er nødvendig for å sikre likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager og hvordan de økonomiske konsekvensene av slike lovendringer kan ivaretas.

Jeg vil uttrykke min støtte til prinsippet om likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager. Regjeringen tar sikte på å oppnå likeverdig behandling gjennom en opptrappingsplan i løpet av en periode på inntil fem år. Opptrappingen av tilskuddet vil sette ikke-kommunale barnehager i stand til å tilby likeverdige lønns- og arbeidsvilkår som i kommunale barnehager. Regjeringen vil følge opp opptrappingsplanen i statsbudsjettet for 2010. En opptrappingsplan fra 2010 og over fem år kan kombineres med innlemming av barnehagetilskuddet i rammen til kommunene fra 2011 som planlagt.

Dersom likeverdig behandling blir regulert i loven, bør det fastsettes en nasjonal forskrift som definerer likeverdig behandling. Denne kompetansen bør legges til Kongen. Første, andre, femte og sjette ledd i det framlagte forslaget til § 14 kan stå som nå. Tredje og fjerde ledd bortfaller og blir erstattet med forskriftshjemmel til Kongen. En ny § 14 kan da lyde:

§ 14 Kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager

Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente, ikke-kommunale barnehager i kommunen, forutsatt at barnehagen har søkt om godkjenning før barnehagesektoren er blitt rammefinansiert.

Kommunen kan yte tilskudd til barnehager som søker om godkjenning etter at barnehagesektoren er rammefinansiert.

Godkjente ikke-kommunale barnehager, jf. første og andre ledd, skal behandles likeverdig med kommunale barnehager i forhold til offentlig tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med likeverdig behandling.

Kommunen skal utbetale tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som skal motta tilskudd etter første eller annet ledd forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd.

Kommunens vedtak etter annet ledd kan påklages til fylkesmannen.

Regjeringen vil måtte utrede forslag til forskrift nærmere. Utformingen av forskriften må mellom annet ta hensyn til kommunene sitt behov for å styre barnehagesektoren etter 2011.